

MEMORIE VAN TOELICHTING

No. 3

Algemeen

1. Reeds enkele jaren werd de behoefte gevoeld om de Invaliditeitswet op een aantal punten van meer of minder ondergeschikte aard te wijzigen. Waar de Regering evenwel aan de Sociaal-Economische Raad advies heeft gevraagd omtrent een algehele herziening der invaliditeits-, weduwen- en wezenverzekering, achtte zij het tot dusver niet opportuun nog tot het voorstellen van incidentele wijzigingen over te gaan.

Nu het zich evenwel laat aanzien, dat een algehele herziening van genoemde takken van verzekering niet op korte termijn tot stand zal komen en er, zoals uit het onderstaande blijkt, enkele punten zijn, waarop de Invaliditeitswet dringend wijziging behoeft, acht de ondergetekende het nochtans verantwoord om bijgaand voorstel tot wijziging van genoemde wet aanhangig te maken.

2. In principe dient de krachtens de Invaliditeitswet verschuldigde premie te worden voldaan door het plakken van rentezegels op rentekaarten vóór of gelijktijdig met de uitbetaling van het loon. Ten einde tegemoet te komen aan de hieruit, speciaal voor de grotere werkgevers, voortvloeiende administratieve bezwaren, werd bij algemene maatregel van bestuur van 17 september 1921 (*Stb.* 1066) de mogelijkheid geopend om door het plakken van z.g. blokzegels de premie over meer dan één betalingstermijn te voldoen, terwijl bij algemene maatregel van bestuur van 12 mei 1939 (*Stb.* 849) een nog verdere tegemoetkoming werd verleend door de premiebetaling met behulp van zegelstempelmachines mogelijk te maken. Beide algemene maatregelen van bestuur steunen op artikel 408 der Invaliditeitswet, op grond van welk artikel bij algemene maatregel van bestuur kan worden bepaald, dat de premiebetaling zal plaatshebben op de bij die maatregel geregelde wijze, welke afwijkt van hetgeen ten aanzien van de premiebetaling bij de wet is bepaald.

Hoewel op deze wijze de bovenbedoelde administratieve bezwaren reeds voor een groot deel zijn ondervangen, heeft de ondergetekende de mogelijkheid in studie genomen om ondernemingen met een zeer groot personeel ook nog van het stempen van rentekaarten te ontlasten en voor hen onder bepaalde voorwaarden en op beperkte schaal een vorm van premiebetaling in geld, eveneens steunende op voormeld artikel 408, mogelijk te maken. Wanneer een algemene maatregel van bestuur in deze geest tot stand komt, zal het wenselijk zijn, dat alle rentekaarten van het personeel van een onderneming, aan wie premiebetaling in geld zal worden toegestaan, door een en dezelfde Raad van Arbeid worden afgegeven, nl. door die Raad, in welks gebied de loonadministratie van de onderneming gevestigd is.

Voor het geval een zodanige onderneming nederzettingen heeft in gemeenten, behorende tot het gebied van een andere Raad van Arbeid dan die, welke bevoegd is ten aanzien van de gemeente, waar de centrale loonadministratie is gevestigd, acht de ondergetekende het gewenst aan artikel 25 der Invaliditeitswet een zesde lid toe te voegen, hetwelk het mogelijk zal maken om bij algemene maatregel van bestuur de Raad van Arbeid, in wiens gebied de centrale loonadministratie is gevestigd, bevoegd te verklaren voor alle arbeiders, in dienst der be-

treffende onderneming, aan wie premiebetaling in geld is toegestaan.

3. Ingevolge het eerste lid van het huidige artikel 154 gaat de invaliditeitsrente in op de eerste dag van de kalendermaand, waarin de dag van indiening der aanvraag is gelegen. In het derde lid is hetzelfde bepaald ten aanzien van de ingangsdatum van de weduwenrente op grond van invaliditeit, indien de weduwe althans niet reeds invalide is ten tijde van het overlijden van haar echtgenoot. Het gevolg van deze bepalingen is, dat, indien bedoelde personen niet tijdig tot indiening van een aanvraag om rente overgaan, zij zonder meer niet over de gehele periode, waarin zij aan alle vereisten voor het recht op rente hebben voldaan, in het genot van een rente kunnen worden gesteld.

Het tweede lid van artikel 137 bepaalt evenwel, dat bij algemene maatregel van bestuur gevallen kunnen worden aangegeven, waarin als dag van indiening der aanvraag een andere dag geldt dan die, waarop de indiening plaatshad. Op grond hiervan werd in de artikelen 2 en 4 van het Koninklijk besluit van 20 november 1919 (*Stb.* 760), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 11 september 1951 (*Stb.* 419), bepaald, dat, indien blijkt, dat de aanvrager van een invaliditeitsrente, onderscheidenlijk de aanvrager van weduwenrente op grond van invaliditeit reeds invalide was op een vroegere datum dan die, waarop de indiening der aanvraag plaatshad, als dag van indiening geldt de eerste dag van de kalenderweek, volgende op die, waarin de invaliditeit reeds aanwezig bleek te zijn, mits ten genoegen van het bestuur der Rijksverzekeringsbank wordt aangetoond, dat de aanvrager of aanvragerster door ziekte of andere redenen verhinderd is geweest de aanvraag vroeger in te dienen.

Vóór de laatste wijziging van bovengenoemd Koninklijk besluit dienden de redenen van verhindering van indiening der aanvraag niet ten genoegen van het bestuur der Rijksverzekeringsbank, doch ten genoegen van de Raad van Arbeid te worden aangetoond. Het was echter ter verkrijging van eenheid in behandeling zeer gewenst om de beoordeling van de vraag, welke dag als dag van indiening der aanvraag geldt, niet door iedere Raad van Arbeid afzonderlijk te doen geschieden, doch deze op te dragen aan het bestuur der Rijksverzekeringsbank, zijnde dit de instantie, die over de ingangsdatum der rente moet beslissen. Daarom werd bij de laatste wijziging de huidige redactie gekozen.

Voorts bepaalt artikel 3 van genoemd Koninklijk besluit, dat, ingeval aan het bestuur der Rijksverzekeringsbank blijkt, dat de aanvrager van een invaliditeitsrente reeds recht daarop had kunnen doen gelden met ingang van een vroegere dag dan die van de indiening der aanvraag, de eerstbedoelde dag als dag van indiening wordt beschouwd:

a. indien aanvrager, na krachtens de Ziektewet ziekingeld te hebben genoten, nadien onafgebroken invalide is gebleven;

b. indien aanvrager, na ter zake van een hem overkomen ongeval of ter zake van een beroepsziekte in de zin van de Ongevallenwet 1921, de Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922 of de Zeeongevallenwet 1919 in het genot te zijn gesteld van een uitkering krachtens een dier wetten, berekend naar een

arbeidsongeschiktheid van ten minste 65 procent, sedertdien onafgebroken invalide is gebleven;

c. indien aanvrager verpleegd wordt op grond van de bepalingen van de artikelen 99 en 100 der Invaliditeitswet.

Deze bepaling werd bij de laatste wijziging van genoemd Koninklijk besluit opgenomen, aangezien in de praktijk was gebleken, dat de in deze bepaling genoemde personen veelal in de mening verkeerden, dat zij zonder meer in het genot van een invaliditeitsrente zouden worden gesteld en derhalve niet tijdig tot het indienen van een desbetreffende aanvraag overgingen.

De artikelen 2 en 3 van laatstgenoemd besluit werden echter door de Raad van Beroep te Amsterdam bij uitspraak van 15 januari 1952 (A.B. 1952, blz. 690) wegens strijd met de wet onverbindend verklaard op grond van de overweging, dat het de kennelijke bedoeling van de wetgever is geweest om de vraag, welke datum als dag van indiening der aanvraag geldt, ook in de bijzondere, bij algemene maatregel van bestuur aangewezen gevallen te doen beantwoorden door de Raad van Arbeid en niet door het bestuur der Rijksverzekeringsbank, hetgeen blijkt uit artikel 137 der Invaliditeitswet, waarin wordt gezegd, dat de Raad van Arbeid op de aanvraag aantekent, welke dag als datum van indiening geldt, en uit de procedure, welke volgens het bepaalde in de artikelen 145 tot 152 van deze wet ten aanzien van de aanvraag — vóórdat deze aan het bestuur der Rijksverzekeringsbank mag worden doorgezonden — in acht moet worden genomen. Bij uitspraak van 8 april 1952 (A.B. 1952, blz. 690) verenigde de Centrale Raad van Beroep zich met de hierbovengenoemde overweging.

Aangenomen kan worden, dat ook artikel 4 van laatstgenoemd Koninklijk besluit, betrekking hebbende op de aanvraag om weduwenrente op grond van invaliditeit, op dezelfde gronden onverbindend zou worden verklaard.

Gezien het vorenstaande, stelt de ondergetekende voor de Invaliditeitswet te wijzigen en ter verdere tegemoetkoming aan de bezwaren, als eerder genoemd, de ingangsdatum der rente vast te stellen op de eerste dag der kalendermaand, waarin de verzekerde aan alle vereisten voor het recht op rente voldoet, echter met deze beperking, dat de rente niet eerder ingaat dan een jaar vóór de eerste dag der kalendermaand, waarin zij werd aangevraagd. Laatstgenoemde beperking heeft ten doel te voorkomen, dat de rente onbeperkt met terugwerkende kracht zou kunnen ingaan, hetgeen naar de mening van de ondergetekende, mede gelet op de moeilijkheden, welke onderzoeken in verband met ver in het verleden ontstane invaliditeit zouden medebrengen, in het algemeen niet gewenst is.

Nu voorgesteld wordt de mogelijkheid om de rente met meer dan een jaar terugwerkende kracht toe te kennen — welke in artikel 137, tweede lid, was geopend — te doen vervallen, acht de ondergetekende het gewenst met het oog op de gevallen, waarin de toepassing van het nieuw voorgestelde artikel 154 tot een bijzondere hardheid zou leiden, een uitzonderingsbepaling op te nemen.

Aan de bank is dan ook de bevoegdheid gegeven in die gevallen van de algemene regel af te wijken.

In verband met de voorgestelde wijziging van artikel 154 der Invaliditeitswet dienen tevens de bepalingen, waarin aan het tijdstip van het indienen van een aanvraag om rente enige betekenis wordt toegekend, te worden herzien.

4. Voorts wordt ingevolge het huidige tweede lid van artikel 81b geen weduwenrente toegekend aan de weduwe, welke is hertrouwd.

Volgens de jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep wijzen de woorden: „de weduwe, welke is hertrouwd”, op een daad, nl. het hertrouwen en niet op een toestand of burgerlijke staat op het ogenblik van het bereiken van de 60-jarige leeftijd. Indien een weduwe, hetzij omdat zij niet invalide is, hetzij omdat zij de 60-jarige leeftijd nog niet heeft bereikt, geen recht op weduwenrente heeft en zij hertrouwt, kan zij derhalve nimmermeer aanspraken doen gelden op grond van de verzekering van haar eerste echtgenoot, ook niet, indien het volgend huwelijk door overlijden is ontbonden. Was de tweede echtgenoot niet verzekerd ingevolge de Invaliditeitswet, dan zal de weduwe

derhalve geen rente worden toegekend. Anderzijds behoudt de weduwe, ook na hertrouwen, de weduwenrente, indien deze haar vóór het hertrouwen was toegekend.

Ten aanzien van het weduwenpensioen ingevolge de Pensioenwet 1922 is ter zake de volgende regeling getroffen. Het weduwenpensioen eindigt bij een volgend huwelijk. Wordt dat huwelijk ontbonden, dan wordt de vrouw haar oude pensioen weer verleend. Zou haar echter ter zake van het latere huwelijk eveneens pensioen toekomen, dan wordt slechts het hoogste van die beide pensioenen toegekend.

Waar naar de mening van de ondergetekende de laatstomschreven regeling meer bevredigend is dan die, opgenomen in de Invaliditeitswet, wordt in het ontwerp van wet een regeling ter zake voorgesteld, analoog aan die, getroffen in de Pensioenwet 1922.

5. Ingevolge het eerste lid van het huidige artikel 168 der Invaliditeitswet wordt aan de vreemdeling over de volle kalendermaanden, gelegen binnen de tijd, gedurende welke hij buiten het Rijk zijn werkelijk verblijf heeft, van de hem toegekende rente niet meer uitbetaald dan het bedrag, dat het equivalent vormt van de voor of door hem betaalde premïën.

Het deel der rente, dat het equivalent vormt van de Staatsbijdrage, kan ingevolge bovengenoemde bepaling aan de vreemdeling over de volle kalendermaanden, gedurende welke hij zijn werkelijk verblijf buiten het Rijk heeft, derhalve niet worden uitbetaald.

Nederland heeft op 6 oktober 1938 bekrachtigd het Verdrag van Genève van 22 juni 1935 betreffende het instellen van een internationaal stelsel van behoud van aanspraken en verkregen rechten, voortvloeiende uit de ouderdoms-, invaliditeits-, weduwen- en wezenverzekering (Arbeidsverdrag no. 48) (Stb. 1939, 17). Bij de bekrachtiging van dit verdrag, krachtens hetwelk de verplichting bestaat de renten aan vreemdelingen, die onderdaan zijn van een lid van de Internationale Arbeidsorganisatie, dat het verdrag eveneens bekrachtigde, in het buitenland onverminderd uit te betalen, werd van Nederlandse zijde gebruik gemaakt van de bevoegdheid tot het maken van het voorbehoud, vermeld in de derde alinea van artikel 10 van het verdrag, luidende als volgt:

„Gedurende een tijdvak van vijf jaar, te rekenen vanaf de inwerkingtreding van dit verdrag, zal echter elk lid zich kunnen voorbehouden om de toeslagen, verhogingen of delen van uitkeringen, die betaald worden uit de openbare fondsen, slechts uit te keren aan onderdanen van leden met wie het een aanvullen overeenkomst heeft gesloten.”

Het genoemd verdrag is voor Nederland op 6 oktober 1939 in werking getreden, zodat na 6 oktober 1944 — op deze datum verstreek de termijn van 5 jaren — artikel 168, eerste lid, der Invaliditeitswet op grond van de rechtsregel, dat een verdrag prevaleert boven een nationale wet, niet meer geldt voor onderdanen van leden, die het verdrag eveneens bekrachtigden. Opgemerkt zij, dat op 6 oktober 1944 het verdrag reeds in werking was getreden voor Spanje, Hongarije en Polen en dat nadien het verdrag nog in werking trad voor Zuidslavië (op 4 januari 1947), Tsjecho-Slowakije (op 12 juni 1951) en Italië (op 22 oktober 1953).

Gezien het vorenstaande en gelet op de omstandigheid, dat het uitbetalen van de volledige rente ook aan die buiten Nederland verblijvende vreemdelingen, die daarop krachtens verdrag no. 48 geen aanspraak kunnen maken, slechts zeer geringe kosten met zich brengt, is het naar de mening van de ondergetekende gewenst, dat genoemd artikel komt te vervallen.

6. In het Voorlopig Verslag naar aanleiding van hoofdstuk XII van de Rijksbegroting voor het dienstjaar 1956 (blz. 16, rechterkolom) werd gevraagd of het geen aanbeveling zou verdienen, de intrede-loongrens van de Invaliditeitswet, welke thans f 3600 bedraagt, te verhogen of, beter nog, te schrappen, nu ten gevolge van de stijging van het loonpeil de kans toeneemt, dat arbeiders met een inkomen beneden de f 6000 door de werking van deze bepaling buiten de wet vallen. In de Memorie van Antwoord (blz. 30, rechterkolom) werd toegezegd dit vraagstuk nog eens in overweging te nemen.

Tegen het vervallen van de intrede-loongrens bestaan, naar

de mening van de ondergetekende, overwegende bezwaren. Zou de inrede-loongrens worden opgeheven, dan zouden nl. ook personen, voor wie de in de Invaliditeitswet geregelde verzekering zeker niet bedoeld is, in de verzekering worden opgenomen. Bedoeld worden diegenen, wier loon in eerste dienstbetrekking minder dan f 6000 is, doch van wie aangenomen moet worden, dat zij spoedig meer dan dat bedrag zullen verdienen. Die personen zetten in het algemeen de premiebetaling niet zelf voort, met als gevolg een aanmerkelijke uitbreiding van het toch al aanzienlijk aantal „slapende” verzekeringen. Uit deze verzekeringen ontstaan later aanspraken op uiterst kleine renten, die voor de betrokkenen praktisch geen andere betekenis hebben dan dat zij daarmee rechten op toeslagen en kinderbijslagen kunnen verwerven. Het bedrag der toeslagen en kinderbijslagen staat dan echter in wanverhouding tot die zeer kleine rentebedragen, hetgeen naar de mening van de ondergetekende niet gewenst is. Wel acht de ondergetekende het wenselijk de bestaande inrede-loongrens der Invaliditeitswet te verhogen, en wel zodanig, dat enerzijds geen personen uit de verzekering worden geweerd, voor wie de verzekering wel bedoeld is, en anderzijds personen, die niet opgenomen dienen te worden, van de verzekering worden uitgesloten.

Naar de mening van de ondergetekende kan dit doel worden bereikt, door de inrede-loongrens van f 3600 te verhogen tot f 4800. Iemand, die geruime tijd minder dan f 6000 zal verdienen, zal toch in het algemeen in eerste dienstbetrekking niet met een loon van meer dan f 4800 beginnen en omgekeerd mag verwacht worden, dat iemand met een aanvangsloon van meer dan f 4800 reeds vrij spoedig f 6000 of meer zal verdienen.

7. Ingevolge het bepaalde bij artikel 310 der Invaliditeitswet worden de rentekaarten en de militaire premiecertificaten door het bestuur der bank bewaard. Weliswaar opent het huidige tweede lid van artikel 311 der Invaliditeitswet de mogelijkheid om in de door de Kroon aan te wijzen gevallen tot vernietiging van rentekaarten over te gaan en worden krachtens het op dit artikel steunende Koninklijk besluit van 6 april 1933 (*Stb.* 159), zoals dat sindsdien is gewijzigd, bepaalde categorieën van rentekaarten vernietigd, doch het rentekaartenarchief van de bank omvat desalniettemin thans ongeveer 60 miljoen kaarten. Dit aantal zal in de komende jaren nog met ettelijke miljoenen toenemen. In dit rentekaartenarchief zijn een niet onbelangrijk aantal personen werkzaam. Een verder gaande vernietiging der rentekaarten zou derhalve een kostenbesparing met zich brengen, terwijl de vrijgekomen kantoorruimte voor andere doeleinden zou kunnen worden gebruikt. Vooral dit laatste is van veel belang, daar de bank met een steeds toenemend gebrek aan ruimte te kampen heeft.

Aanvankelijk heeft de ondergetekende de mogelijkheid bezien om slechts die rentekaarten te bewaren, waarvan aanmerkelijk is, dat zij in de toekomst ter verkrijging van de nodige gegevens gebruikt zullen worden.

Waar het rentekaartenarchief slechts dient om met betrekking tot een betrekkelijk gering aantal verzekerden beslissingen te nemen, die met gebruikmaking van de tevens in het bezit van de bank zijnde zogenaamde rekeningkaarten alleen wellicht niet genomen kunnen worden, zou dit reeds een belangrijke inkrimping met zich brengen.

Het is echter gebleken, dat, nog afgezien van het feit, dat met voldoende zekerheid niet kan worden aangegeven, welke rentekaarten het betreft, aan een dergelijke uitsplitsing dermate veel arbeid is verbonden, dat alleen daarom al van deze mogelijkheid moet worden afgezien. Toch kan, naar de mening van de ondergetekende, tot vernietiging van rentekaarten op grotere schaal worden overgegaan, mits voor de enkele gevallen, waarin het ontbreken van de rentekaarten als een gemis moet worden gevoeld, voorzieningen worden getroffen. De in het eerste lid van artikel 153 en het eerste lid van artikel 311 voorgestelde wijzigingen strekken hiertoe.

Uit een oogpunt van systematiek komt het de ondergetekende gewenst voor het huidige tweede lid te vernummern tot eerste lid en het eerste lid tot tweede lid.

8. Ten slotte worden nog enige minder principiële wijzigingen der Invaliditeitswet voorgesteld, welke echter beperkt blijven tot die artikelen, welke dringend wijziging behoeven.

Artikelen

Artikel I. Ingevolge artikel 3 der Invaliditeitswet wordt onder echtgenoot in deze wet verstaan de niet van tafel en bed gescheiden echtgenoot. Deze bepaling heeft tot gevolg, dat de weduwe, die van tafel en bed gescheiden was, bij overlijden van haar verzekerde echtgenoot geen recht op weduwenrente kan doen gelden.

De ondergetekende acht dit niet wel verdedigbaar, te meer, omdat een dergelijke bepaling in de Ongevallenwetten en in de Pensioenwet 1922 ontbreekt. Voorts is in de praktijk moeilijk na te gaan of de echtgenoten van tafel en bed gescheiden waren, daar deze scheiding niet in de registers van de Burgerlijke Stand wordt ingeschreven, waardoor bij de beoordeling van de vraag of recht op weduwenrente bestaat, aan het voorschrift van artikel 3 niet altijd de hand kan worden gehouden.

In verband hiermede acht de ondergetekende het gewenst artikel 3 hier geen toepassing te doen vinden.

Nu tevens voorgesteld wordt de artikelen 44 en 45 te doen vervallen, is de bepaling van artikel 3, behoudens voor artikel 373 der Invaliditeitswet, van geen belang meer. De ondergetekende acht dan ook geen gronden meer aanwezig om artikel 3 te handhaven en stelt mitsdien voor dit artikel te doen vervallen.

Artikel II. Voor de toelichting op dit artikel moge worden verwezen naar de algemene toelichting.

Artikel III. Voor de toelichting op dit artikel moge worden verwezen naar de algemene toelichting.

Artikel IV. Bij de wet van 15 juli 1948 (*Stb.* I 309) werd de leeftijdsgrens voor het recht op wezenrente krachtens de Invaliditeitswet verhoogd van 14 tot 16 jaar. Artikel 37, eerste lid, onder c, dient hierbij te worden aangepast.

Artikel V. In het huidige tiende lid van artikel 41 wordt de teruggave van wiskundige reserve of een gedeelte daarvan en de doorhaling van aangetekende premiën slechts geregeld voor die gevallen, waarin de arbeider, te wiens aanzien het derde en het vijfde lid van artikel 41 zijn toegepast, opnieuw onder dezelfde pensioenregeling komt te vallen als die, welke vroeger op hem van toepassing was. Door de in de laatste jaren aangebrachte wijzigingen in de Pensioenwet 1922 (*Stb.* 240), de Pensioenwet voor de Landmacht 1922 (*Stb.* 66), de Pensioenwet voor de Zeemacht 1922 (*Stb.* 65) en de Pensioenwet voor de Spoorwegambtenaren 1925 (*Stb.* 294) zijn de mogelijkheden tot het wederzijds medetellen voor pensioen van onder verschillende pensioenregelingen doorgebrachte diensttijden zeer veruimd, dan wel gepend. In verband hiermede acht de ondergetekende het gewenst ook voor deze gevallen teruggave van wiskundige reserve en doorhaling van aangetekende premiën te regelen. De voorgestelde aanvulling van het tiende lid van artikel 41 strekt hiertoe.

Artikel VI. Ingevolge het bepaalde bij het derde lid van artikel 41 moet de werkgever wiskundige reserve betalen voor de arbeider, die onder een bijzondere pensioenregeling viel, doch de dienst verlaat zonder een voor onbepaalde tijd toegekend pensioen. Ten einde te voorkomen, dat deze wiskundige reserve ook zou moeten worden betaald over de tijd, dat de arbeider een loon genoot van meer dan f 6000 bepaalt het huidige artikel 41a onder meer, dat over die tijdvakken de laatste volzin van het eerste lid van artikel 41 niet van toepassing is. De over die tijdvakken door de arbeider betaalde premiën worden derhalve wel in aanmerking gebracht voor de berekening van de wachttijd en de bepaling van het rentebedrag. Over bovengenoemde tijdvakken dient dan de arbeider ook niet van rechtswege ontheven te zijn van de verplichting om premie te betalen, zodat ook de eerste volzin van artikel 41, eerste lid, buiten toepassing dient te blijven. In de thans voorgestelde redactie van artikel 41a zijn daarom de woorden: „den laatsten volzin” vervallen.

Voorts dient dit artikel te worden gewijzigd in verband met de bij de artikelen VIII en IX van dit wetsontwerp gedane voorstellen tot het laten vervallen van de artikelen 44 en 45.

Artikel VII. De ondergetekende acht het gewenst in de wet tevens de mogelijkheid tot vordering van wiskundige reserve op te nemen over tijdvakken, welke achteraf voor pensioen zijn geldig verklaard. Het eerste lid van het nieuw voorgestelde artikel 41d strekt hiertoe.

In het tweede lid van artikel 41d wordt voorgesteld, de aanvang van de termijn, gedurende welke de bank krachtens het zevende lid van artikel 41 tot herberekening van de wiskundige reserve kan overgaan, voor bepaalde gevallen te wijzigen, zodat de bank in alle gevallen een redelijke termijn wordt gegeven om tot zodanige herberekening over te gaan.

Artikelen VIII en IX. Ingevolge het bepaalde in de artikelen 44 en 45 der Invaliditeitswet is de arbeider, die zelf of wiens echtgenoot is aangeslagen in de vermogensbelasting, respectievelijk in de inkomstenbelasting naar een inkomen van meer dan f 6000 niet verzekeringsplichtig.

In de praktijk kan met name artikel 45 ongewenste consequenties met zich brengen. Artikel 6 der Invaliditeitswet bepaalt n.l., dat kinderbijslag ingevolge de Kinderbijslagwet of ingevolge een kinderbijslagregeling, welke als bijzondere regeling in de zin der wet is erkend, niet als loon wordt beschouwd. Volgens de belastingwetgeving wordt de kinderbijslag echter wel als inkomen aangemerkt. Hoewel de kinderbijslag volgens de Invaliditeitswet derhalve geen loon is, speelt deze bij de beoordeling van de verzekeringsplicht toch een rol, omdat daarvoor krachtens artikel 45 o.m. de aanslag in de inkomstenbelasting bepalend is.

Het kan dan ook voorkomen, dat bij een zelfde loon beneden de inkomensgrens van f 6000 in het ene geval wel en in het andere geval geen verzekeringsplicht bestaat, omdat dit afhankelijk is van de omstandigheid of het inkomen te zamen met de kinderbijslag de genoemde inkomensgrens al dan niet overschrijdt.

Ten einde aan deze ongewenste situatie een einde te maken, is in artikel IX van het onderhavige ontwerp van wet voorgesteld artikel 45 der Invaliditeitswet, welke bepaling naast de loongrensbepaling weinig praktische betekenis heeft, te doen vervallen.

Eerdergenoemd artikel 44 heeft dezelfde strekking als artikel 45, met dien verstande, dat daarbij de aanslag in de vermogensbelasting als maatstaf geldt voor de verzekeringsplicht krachtens de Invaliditeitswet.

Waar echter zeker niet elk vermogen, dat aan vermogensbelasting onderworpen is, voldoende waarborgen biedt voor tijden van ouderdom en invaliditeit dan wel in geval van overlijden, acht de ondergetekende het gewenst ook dit artikel te doen vervallen.

Artikel VIII van het wetsontwerp strekt hiertoe.

Artikel X. Volgens de huidige redactie van artikel 50 kunnen ten aanzien van degenen, die op grond van dit artikel in de verplichte verzekering worden opgenomen, bij algemene maatregel van bestuur afwijkende voorschriften worden gegeven betreffende de wachttijd en het berekenen van de grondslag van de rente. De ondergetekende acht het gewenst, dat ook ten aanzien van de berekening van de verhoging van de rente afwijkende voorschriften kunnen worden gegeven en stelt mitsdien voor in dit artikel de woorden „van den grondslag” te doen vervallen.

Artikel XI. In de artikelen VIII en IX van het wetsontwerp wordt voorgesteld de artikelen 44 en 45 te doen vervallen. Het derde lid van artikel 55 dient hierbij te worden aangepast.

Voorts is in dit lid „3600 gulden” vervangen door: „4800 gulden”.

Voor de toelichting moge worden verwezen naar de algemene toelichting.

Artikel XII. De verzekerde, die 150 premieën in rekening kan doen brengen, heeft bij tijdelijke invaliditeit recht op een rente, mits de invaliditeit onafgebroken een half jaar heeft

geduurd. Wordt een op grond van tijdelijke invaliditeit toegekende rente ingetrokken en wordt de verzekerde binnen korte tijd hierna opnieuw tijdelijk invalide, dan moet hij weer een half jaar wachten, alvorens hem opnieuw een rente kan worden toegekend.

De ondergetekende acht dit niet billijk en stelt daarom voor om aan artikel 71, eerste lid, een bepaling toe te voegen, welke het mogelijk maakt, dat een invaliditeitsrente direct kan worden toegekend, indien de invaliditeit is ontstaan binnen een half jaar na de datum, met ingang waarvan een vroegere invaliditeitsrente is ingetrokken.

De in artikel 71, tweede lid, onder *a*, genoemde artikelen 24 en 25 der Ziektewet zijn bij Koninklijk besluit van 22 september 1952 (*Stb.* 474), houdende bekendmaking van de tekst der Ziektewet, zoals deze laatstelijk is gewijzigd bij de wet van 12 juni 1952 (*Stb.* 343), vernummerd in onderscheidenlijk 20 en 21. De tekst van artikel 71, tweede lid, onder *a*, dient hierbij te worden aangepast.

Ingevolge het huidige tweede lid van artikel 71 heeft een verzekerde geen recht op toekenning van invaliditeitsrente binnen tweeënvijftig weken na de aanvang van zijn invaliditeit, indien hij aanspraak heeft op ziekgeld krachtens de Ziektewet. Naar de mening van de ondergetekende is het wenselijk in de wet tevens de mogelijkheid te openen om ook in de gevallen, waarin de betrokkene aanspraak heeft op een uitkering bij ziekte krachtens de sociale wetgeving van een andere Mogendheid, geen invaliditeitsrente toe te kennen. Het thans voorgestelde tweede lid onder *b*, van artikel 71 strekt hiertoe.

De in artikel 71, tweede lid, onder *c*, voorgestelde bepaling, welke verband houdt met de voorgestelde wijziging van artikel 154, heeft ten doel te voorkomen, dat ten aanzien van personen, die ten tijde van de indiening der aanvraag om invaliditeitsrente niet meer invalide zijn, een onderzoek zou moeten worden ingesteld in verband met de vraag, of zij wellicht in het jaar, aan de dag van indiening der aanvraag voorafgaande, invalide in de zin der wet zijn geweest. Enerzijds zijn aan een zodanig onderzoek vele bezwaren verbonden, terwijl anderzijds deze personen in verband met het ophouden van hun eventuele invaliditeit redelijkerwijs niet meer geacht kunnen worden in de termen te vallen voor het toekennen van een invaliditeitsrente.

Artikel XIII. In verband met de voorgestelde wijziging van artikel 154 worden de woorden „het tijdstip van de aanvraag” en „het ogenblik van de aanvraag”, voorkomende onderscheidenlijk in het tweede en het derde lid van artikel 76, vervangen door de woorden: „de datum van ingang der rente”.

Waar voorts met het vijfjarig tijdvak, genoemd aan het slot van het tweede lid van dit artikel, hetzelfde tijdvak wordt bedoeld als dat, waarin de weken liggen, welke bij het vaststellen van de rente buiten aanmerking zijn gelaten, komt het de ondergetekende gewenst voor, deze bedoeling ook duidelijk in de redactie tot uiting te doen komen.

Artikel XIV. Indien een verzekerde, na een korte werkherleving, welke intrekking van de hem toegekende invaliditeitsrente ten gevolge had, weer invalide wordt, kan uit de huidige wettelijke bepalingen voortvloeien, dat de hem alsdan op grond van de in artikel XII voorgestelde bepaling van artikel 71, eerste lid, onder *c*, toe te kennen rente minder bedraagt dan de laatstelijk genoten rente.

Gezien het vorenstaande, is het wenselijk de Invaliditeitswet zodanig te wijzigen, dat in gevallen als deze de rente niet lager zal zijn dan de laatstelijk toegekende rente. Dit is belichaamd in het voorgestelde artikel 76a.

Artikel XV. Het huidige artikel 81c is thans opgenomen in het nieuw voorgestelde artikel 81a.

Artikelen XVI en XVII. Voor de toelichting op deze artikelen moge worden verwezen naar de algemene toelichting.

Artikelen XVIII en XIX. Aangezien wegens het bepaalde in artikel 154 een rente steeds wordt toegekend met ingang van de eerste dag van een kalendermaand, dienen de artikelen 81e en 81f dienovereenkomstig te worden gewijzigd.

Artikel XX. Ingevolge artikel 87 wordt, indien de wezenrente minder zou bedragen dan 24 gulden per jaar, deze onder bepaalde omstandigheden niet uitgekeerd, doch wordt als afkoopsom daarvan uitgekeerd de contante waarde van de rente. Krachtens artikel 81g is artikel 87 ook op de weduwenrente van toepassing. Nu ingevolge het nieuw voorgestelde artikel 117a een toegekende weduwenrente bij hertrouwen wordt ingetrokken, brengt het moeilijkheden met zich om de huwelijkskansen van een weduwe in de contante waarde van de rente te verrekenen.

Voorts zou het mogelijk zijn, dat een weduwe een afkoopsom uit de verzekering van de ene en een rente op grond van de verzekering van de andere echtgenoot zou ontvangen. In verband hiermede acht de ondergetekende het gewenst de mogelijkheid van afkoop van een weduwenrente uit te sluiten.

Artikelen XXI en XXII. Ook de in de artikelen 86 en 101 voorgestelde wijzigingen houden verband met de nieuwe redactie van artikel 154.

Artikel XXIII. Het nieuw voorgestelde artikel 117a houdt verband met artikel XVI van het wetsontwerp en behoeft geen nadere toelichting.

Artikel XXIV. De wet kent thans geen bepaling, welke de gene, die in het genot is van een invaliditeitsrente of van een weduwenrente op grond van invaliditeit, verplicht mededeling te doen van veranderingen in feiten en omstandigheden, die aanleiding zouden kunnen geven tot het intrekken der toegekende rente.

Waar nu het huidige artikel 120 bepaalt, dat de uitbetaalde termijnen van een ingetrokken rente niet worden teruggevorderd, kan dit tot gevolg hebben, dat door vorenbedoelde rentetrekkingen ten onrechte rente wordt genoten en het Invaliditeits- en Ouderdomsfonds dientengevolge niet onaanzienlijke schade lijdt.

In verband hiermede stelt de ondergetekende voor een bepaling in de wet op te nemen, welke bovenbedoelde personen verplicht het bestuur der Rijksverzekeringsbank mededeling te doen van de meer kennelijke veranderingen van feiten en omstandigheden, welke intrekking der rente tot gevolg zouden kunnen hebben, te weten: hervatting van de arbeid en vermeerdering van inkomsten. Dit wordt geregeld in het voorgestelde eerste lid van artikel 118a.

Mede gelet op het bepaalde in artikel 102, worden in het tweede lid van artikel 118a enige groepen van rentetrekkingen van deze verplichting vrijgesteld.

Artikel XXV. De in het derde lid van artikel 119 voorgestelde wijziging beoogt te voorkomen, dat ingeval de op grond van tijdelijke invaliditeit toegekende rente krachtens artikel 112 wordt ingetrokken, deze intrekking met terugwerkende kracht zou geschieden. Het nieuw voorgestelde vierde lid houdt verband met de artikelen XVI en XXIII van het wetsontwerp en behoeft geen nadere toelichting.

Het voorgestelde vijfde lid geeft de bank de bevoegdheid om, indien aan de mededelingsplicht, als bedoeld in het nieuw voorgestelde artikel 118a, niet is voldaan, de rente met terugwerkende kracht in te trekken.

Artikel XXVI. De in dit artikel voorgestelde wijziging maakt het mogelijk om in de gevallen, bedoeld in het nieuwe vierde en vijfde lid van artikel 119, het te veel genoten bedrag aan rente terug te vorderen.

Artikel XXVII. De wezenrente heeft de strekking een bijdrage te leveren voor het onderhoud en de opvoeding der wezen. Naar de mening van de ondergetekende bestaat er geen aanleiding om de wezenrente, indien deze na het intreden van de meerderjarigheid van de wees wordt aangevraagd, nog achteraf te verlenen.

Waar de huidige redactie van artikel 136 echter aanleiding geeft tot de vraag of de wezenrente nog kan worden aangevraagd nadat de wees meerderjarig is geworden, welke vraag intussen bij uitspraak van de Centrale Raad van Beroep van 4 november 1952, I.W. 1952/110 ontkennend werd beant-

woord, verdient het naar de mening van de ondergetekende aanbeveling om de redactie van dit artikel zodanig te wijzigen, dat de aanvraag om wezenrente alleen ontvankelijk is, indien en voor zover zij wordt gedaan ten behoeve van een minderjarige, waardoor dus duidelijk de reeds door de beroepsrechter gegeven uitleg tot uitdrukking komt.

Artikel XXVIII. Het bepaalde in de laatste volzin van het tweede lid van artikel 137 der wet kan vervallen, daar volgens de voorgestelde nieuwe redactie van artikel 154 een invaliditeitsrente of een weduwenrente op grond van invaliditeit, die te laat wordt aangevraagd, steeds met terugwerkende kracht zal worden toegekend. Aangezien de rente in het algemeen niet vroeger kan ingaan dan één jaar vóór de eerste dag der kalendermaand, waarin zij is aangevraagd, blijft de vaststelling van de datum van indiening van de aanvraag van belang voor de bepaling van de ingangsdatum der rente.

Artikelen XXIX, XXX en XXXI. Waar het huidige artikel 81c is opgenomen in het nieuw voorgestelde artikel 81a, dienen de artikelen 152a, 152b en 152c hierbij te worden aangepast.

Artikel XXXII. Voor de voorgestelde wijziging van het eerste lid van artikel 153 moge worden verwezen naar punt 7 van het algemeen deel dezer memorie.

Volgens de huidige redactie van de eerste volzin van het derde lid van artikel 153 wordt de verzekering voor de beslissing op de aanvraag om invaliditeits- of ouderdomsrente geacht te hebben geduurd tot de dag van indiening der aanvraag. Nu op grond van artikel 154, zoals dit zal luiden na de bij artikel XXXIII voorgestelde wijziging, de invaliditeitsrente, de ouderdomsrente en de weduwenrente op grond van invaliditeit zullen ingaan op de eerste dag van de kalendermaand, waarin de dag is gelegen, waarop aan alle vereisten voor het recht op rente wordt voldaan, dient de eerste volzin van het derde lid van artikel 153 zodanig te worden gewijzigd, dat de verzekering voor de berekening van een invaliditeits- of ouderdomsrente wordt geacht te hebben geduurd tot de ingangsdatum der rente. Ten einde evenwel te voorkomen, dat de premieën, die voor het recht op een rente noodzakelijk zijn, voor de berekening van het bedrag der rente buiten aanmerking zouden worden gelaten, ware verder te bepalen, dat, indien op de ingangsdatum der rente aan de wachttijd voor het recht op rente nog niet is voldaan, de verzekering geacht wordt te hebben geduurd tot de dag, waarop de wachttijd wel is vervuld.

De tweede volzin van het derde lid van artikel 153 kan in verband met het vorenstaande vervallen.

Artikel XXXIII. Voor de toelichting op dit artikel moge worden verwezen naar de algemene toelichting.

Artikel XXXIV. De nieuwe redactie van artikel 157 houdt verband met de voorgestelde wijziging van artikel 154.

Artikel XXXV. De zogenaamde slottermijn van de rente wordt, indien er geen echtgenoot is, uitgekeerd aan de persoon of de personen, die daarvoor naar het oordeel van het bestuur der Rijksverzekeringsbank op billijkheidsgronden in aanmerking komen, mits een verzoek daartoe wordt ingediend binnen drie maanden na het overlijden van de rentetrekker.

Het ontwerp-Algemene Ouderdomswet bevat een soortgelijke regeling ten aanzien van het oudersdomspensioen, echter met dit verschil, dat de termijn, waarbinnen een verzoek om uitkering van de slottermijn van het oudersdomspensioen moet worden ingediend, op zes maanden is gesteld.

Het verdient aanbeveling van deze gelegenheid gebruik te maken om de desbetreffende termijn ook voor de toepassing van de Invaliditeitswet op zes maanden te stellen.

Artikel XXXVI. Voor de toelichting op dit artikel moge worden verwezen naar de algemene toelichting.

Artikel XXXVII. De voorgestelde wijziging van artikel 179 houdt verband met artikel XXXVI van het ontwerp, waarbij wordt voorgesteld artikel 168 der Invaliditeitswet te doen vervallen.

Artikel XXXVIII. De in het eerste en het tweede lid van artikel 221 der Invaliditeitswet voorgestelde wijzigingen houden verband met het Koninklijk besluit van 11 maart 1953 (*Stb.* 134), krachtens hetwelk de luchtmacht bij de Koninklijke landmacht werden verheven tot Koninklijke luchtmacht.

De voorgestelde aanvulling van het derde lid van artikel 221 opent de mogelijkheid om bij een vordering van wiskundige reserve ten behoeve van degene, die zonder pensioen de vrijwillige militaire dienst verlaat, interest te heffen, evenals dit thans reeds geregeld is bij het vierde lid van artikel 41 ten aanzien van degenen, die een burgerlijke pensioengerechtigde dienst verlaten.

Vóór het jaar 1940 bestond in de praktijk geen behoefte aan het opnemen in artikel 221 van een bepaling met gelijke strekking als die, omschreven in het tiende lid van artikel 41. Herplaatsing van vroeger ontslagen vrijwilligers in militaire beroepsdienst kwam zo goed als niet voor. Door het na de bevrijding weder in dienst nemen van tijdens de bezetting ontslagen vrijwilligers — meer speciaal van die bij de landmacht — komt echter de wenselijkheid naar voren, aan artikel 221 het thans voorgestelde nieuwe achtste lid toe te voegen.

In verband met het vorenstaande dient — evenals dit is geschied bij artikel 41, elfde lid, der Invaliditeitswet — een regeling te worden getroffen voor het geval de betrokkene de dienst opnieuw verlaat zonder een voor onbepaalde tijd toegekend pensioen. Het voorgestelde negende lid van artikel 221 strekt hiertoe. Door invoeging van deze twee nieuwe leden worden de bestaande leden 8 en 9 vernummerd in onderscheidenlijk 10 en 11.

Artikel XXXIX. De in het tweede lid van artikel 242 voorgestelde wijziging houdt verband met de artikelen VIII en IX van het wetsontwerp, waarbij wordt voorgesteld om de artikelen 44 en 45 te doen vervallen.

Voorts is voorgesteld in dat lid „3600 gulden” te vervangen door: „4800 gulden”. Voor de toelichting moge worden verwezen naar de algemene toelichting.

Artikel XL. Ingevolge het derde lid van artikel 247 wordt de eerste rentekaart, opgemaakt krachtens een der artikelen 41 en 221, nietig verklaard, wanneer ingevolge het bepaalde in het achtste lid van artikel 41 of het zesde lid van artikel 221 het bedrag van de wiskundige reserve is teruggegeven of van de invordering daarvan is afgezien of wel de aanvangsdatum der rentekaart wordt gewijzigd. Waar dit tevens moet geschieden na toepassing van het tiende lid van artikel 41 en het achtste

lid van artikel 221, wordt voorgesteld de betreffende bepalingen de nodige aanvulling te geven.

De wijziging van het vijfde lid van artikel 247 houdt verband met het nieuw voorgestelde artikel 41d. In verband met de opnemng van laatstgenoemd artikel kan het achtste lid van artikel 247 vervallen.

Artikel XLI. Voor de toelichting op dit artikel moge worden verwezen naar punt 7 van het algemeen deel dezer memorie.

Artikel XLII. De in artikel 344 voorgestelde wijzigingen houden verband met de nieuwe leden acht en negen van artikel 221 en met het vervallen van het achtste lid van artikel 247.

Artikelen XLIII, XLIV en XLV. De in de artikelen 369, 373 en 374 voorgestelde wijzigingen houden verband met artikel I van het ontwerp van wet, waarbij is voorgesteld artikel 3 te doen vervallen.

Ingevolge de bepalingen van artikel 369, vierde lid, en artikel 373, tweede lid, juncto artikel 369, vierde lid, wordt een verzoek om rente krachtens artikel 369, respectievelijk artikel 373, afgewezen, indien de verzoeker of zijn echtgenoot in de vermogensbelasting is aangeslagen.

Daar artikel 369 kosteloze rente toekent aan personen, die in 1913 of — krachtens artikel 370 — in 1919 de 70-jarige leeftijd hadden bereikt, zal dat artikel geen toepassing meer vinden.

Ten einde echter te voorkomen, dat, indien het wetsontwerp tot wet zal zijn verheven, een rente op grond van artikel 373 zou worden geweigerd, indien de van tafel en bed gescheiden echtgenoot in de vermogensbelasting is aangeslagen, zijn voor het in de artikelen 369 en 373 voorkomende woord „echtgenoot” de woorden: „ de niet van tafel en bed gescheiden” ingevoegd.

Waar het vierde lid van artikel 374 bepaalt, dat in gevallen, bij dat artikel voorzien, artikel 3 niet van toepassing is, heeft dit lid, nu voorgesteld wordt artikel 3 te doen vervallen, geen betekenis meer.

Artikel XLVI. De ondergetekende meent de bepaling in het tweede lid van artikel 408 als een anachronisme te moeten zien, waaraan in de huidige tijd geen behoefte bestaat. Hij stelt mitsdien voor, dit lid te doen vervallen.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken,

A. A. VAN RHIJN.